

акцентувати увагу на досягненнях учня, надавати конкретні рекомендації щодо покращення результатів, мотивувати до подальшого вдосконалення. Такий підхід створює позитивну атмосферу навчання та підтримує навчальну мотивацію.

Формувальне оцінювання на уроках біології має свої особливості залежно від виду навчальної діяльності. При виконанні лабораторних робіт важливо оцінювати не лише кінцевий результат, але й підготовку до роботи, дотримання методики виконання, правильність оформлення результатів та формулювання висновків. Спостереження за ходом виконання роботи дозволяє виявляти та коригувати помилки в процесі діяльності.

Проектна діяльність потребує комплексного оцінювання, починаючи від вибору теми та планування роботи до презентації кінцевих результатів. Особлива увага приділяється самостійності у виконанні проекту, креативності підходів, якості оформлення та представлення результатів.

Таким чином, ефективне формувальне оцінювання на уроках біології вимагає системного підходу, що враховує всі аспекти навчальної діяльності учнів. Дотримання принципів систематичності, різноманітності форм, прозорості критеріїв та конструктивності зворотного зв'язку забезпечує об'єктивність оцінювання та сприяє підвищенню якості біологічної освіти.

Список використаних джерел

1. Вілмут Дж. Оцінювання для навчання: навч. посіб. / за ред. І. Є.Булах, М. Р. Мруги. К.: Майстер-клас, 2007. 170 с.
2. Канівець Т. М. Основи педагогічного оцінювання: навч.-метод. посіб. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. 102 с.
3. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової Української Школи. URL: <https://surl.li/vspkfj>
4. Фідкевич О., Бакуліна Н. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: теорія і практика формувального оцінювання у 3–4 класах закладів загальної середньої освіти». К.: Генеза, 2020. 96 с.

УРІЗНОМАНІТНЕННЯ ПІЗНАВАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ЗАСТОСУВАННЯ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ БІОЛОГІЇ

Онищук Н., Жирська Г. Я.

Сучасна система освіти в умовах впровадження концепції Нової української школи постійно оновлюється, зазнає змін. Вітчизняна школа продовжує створювати таку систему навчання, яка

задовольняла б освітні потреби кожного учня відповідно до його інтересів, схильностей і можливостей [1]. Це передбачає формування у школяра позиції суб'єкта діяльності, здатного самостійно намічати цілі, вибирати шляхи, способи і засоби їх реалізації, організовувати, регулювати і контролювати їх виконання. Чим більше навчально-пізнавальних дій і операцій виконано учнями за урок, тим вище інтенсивність навчальної праці. Тому важливою проблемою сьогодні залишається питання урізноманітнення освітнього процесу, активізації пізнавальної діяльності учнів, розширення сфери їх інтересів.

Важливим чинником, що визначає характер змін у системі освіти, є науково-технічний прогрес, який не мислиться без цифрових технологій. Їх використання на уроках біології дозволяє інтенсифікувати діяльність вчителя і школяра; підвищити якість навчання предмета; відобразити істотні ознаки біологічних об'єктів, висунути на передній план найбільш важливі характеристики досліджуваних об'єктів і явищ природи.

Однією із технологій, що сприяє активізації навчання сучасних здобувачів і створює можливості для оригінального створення пізнавальних завдань, є гейміфікація. Гейміфікація – це використання цифрових ігрових елементів, технік та дизайну в неігрових контекстах, таких як освітній процес. Мета гейміфікації – підвищити залучення учнів до пізнавальної діяльності, зробити навчання цікавим та мотивуючим, а також сприяти розвитку навичок через елементи гри. Ця методика базується на природній людській схильності до конкуренції, змагання, отримання нагород і задоволення від досягнень. Гейміфікація допомагає адаптувати навчальний матеріал до сучасних інтересів і мотивацій учнів шляхом включення у гру засобами цифрових технологій [2].

Ключовими ігровими елементами в методиці гейміфікації є наступні:

- Бали – за успішне виконання завдань учні отримують бали.
- Рівні – просування від простіших завдань до складніших.
- Нагороди та бейджі – візуальні чи символічні відзнаки за досягнення.
- Таблиці лідерів – відображення прогресу учнів у формі рейтингу.
- Сюжет або історія – створення контексту чи місії для виконання завдань.

– Випробування та квести – завдання, які вимагають вирішення певної проблеми.

– Зворотний зв'язок – миттєве інформування учнів про їхній прогрес.

Існують різноманітні цифрові інструменти для гейміфікації, які урізноманітнюють завдання для пізнавальної діяльності на уроці. Наприклад, Kahoot! – використовується для створення інтерактивних вікторин; Quizizz – вікторини із змагальним елементом; Classcraft – перетворення навчання на рольову гру з персонажами; Duolingo – вивчення мов із використанням ігрових елементів; Minecraft: Education Edition – креативна платформа для створення освітніх сайтів; Learning Apps – інтерактивні вправи у форматі ігор.

Реалізація цієї методики передбачає певну послідовність дій педагога і здобувачів. Спочатку педагог проводить аналіз навчальних цілей, обирає елементи гри, які найкраще відповідають меті. Далі розробляють сценарій, сюжет або квест, вирішують, які завдання отримають ігровий формат (наприклад, вікторини, творчі завдання, практичні проєкти). Інтегрувати ігрові елементи в уроки можна шляхом формулювання ігрового завдання. Наприклад: пройдіть квест, щоб «врятувати планету» від забруднень, шкідників, змін клімату тощо. Використати можна платформи на кшталт Kahoot, Classcraft або Quizizz для організації вікторин.

Після ознайомлення з правилами гри та метою, учні входять у ролі (наприклад, дослідники, супергерої, мандрівники). Вони вирішують проблеми, відповідають на запитання, виконують експерименти. Взаємодіють у командних випробуваннях або конкурують у рейтингах. Збирають бали, досягають нових рівнів, отримують бейджі чи символічні нагороди. Для зворотного зв'язку та рефлексії необхідно обговорити з учнями результати роботи: що вдалося, які знання отримали, які елементи гри їм були найбільш цікавими. Школярі аналізують свій прогрес, діляться враженнями від ігрового процесу.

Інформаційні технології, і методика гейміфікації, зокрема, якщо їх методично грамотно використовувати, можуть значно покращити ефективність навчального процесу, підвищити в учнів мотивацію до навчання, ефективність і якість освіти.

Список використаних джерел

1. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи / Заг. ред. М. Грищенко. К. 2018. 40 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
2. Дячук А. Використання цифрових технологій на уроках біології та основ здоров'я у закладах загальної середньої освіти. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. Серія: педагогічні науки. 2021. № 4(27). С. 16–35.

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК НА УРОКАХ ПРИРОДНИЧИХ ПРЕДМЕТІВ

Осніцька Н., Мельник В. Й.

Сучасне суспільство вимагає від системи загальної середньої освіттивикористовує їх як інструмент для успішного життя. Школярі, які раніше озброювались потужною системою знань, умінь і навичок, нині аби досягти життєвого успіху, повинні бути готові до активної життєдіяльності, толерантних взаємин з іншими, вдосконалюватися. Досвід показує, що в складних та нестабільних умовах сьогодення, які постійно змінюються, успіху досягають ті, хто генерує нові ідеї, приймає нестандартні рішення, ефективно взаємодіє при виконанні завдань, впевнено реагує на виклики часу.

Так, Закони України «Про освіту» і «Про повну загальну середню освіту» вказують, що наскрізними в усіх ключових компетентностях є вміння: критично і креативно мислити, продукувати нові ідеї, діяти творчо, виявляти ініціативу, керувати своїми емоціями, розв'язувати проблеми, вміння працювати в команді [2]. Саме ці soft skills World Economic Forum 2025 р. вніс до ТОП-10 навичок для майбутнього [3].

Формування м'яких навичок у здобувачів освіти на уроках біології зумовлене не тільки реалізацією відповідного оновлення змісту освіти, але й адекватних методів навчання та педагогічних технологій [1]. На нашу думку, єдиного алгоритму проведення уроків, який би забезпечив розвиток soft skills у школярів не існує, тому перелік ефективних методик може бути дуже широкий, а їх можливості різноплановими.

Чим же має керуватися вчитель для забезпечення загальноосвітньої підготовки школярів з біології, формування наукової картини живої природи, екологічної культури, зміцнення духовного і фізичного здоров'я, формування м'яких навичок, яких потребує сучасне життя?